Ե· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1206 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՓԵՏՐՎԱՐ 1880

ԼՐԱԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹԻՒԸ 20 ՓՐ. ԱՐԾԱԹ

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ
ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՅՈՎ. Մ. ԹԻՒԼՊԵՆՏՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ,
Ղալաթիա Բէրչէմպէ Բազար Եօրթ Խանի դէմը Սամուր փողոց թիւ 13

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ոսկեդամ
Կ. Պոլսոյ համար

Տարեկան	ղրշ.	100
Վեցամսեայ	»	50
Եռամսեայ	»	25

Գաւառաց, Արտասահմանաց և կամ օտար երկրի համար թղթատարութեան ծախքը բաժանորդաց վրայ է։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ
Ի՞ՆՉ ԸՆԵԼՈՒ Է

Նիհիլիսթք յանդգնութիւնին երթալով կ'կրկնապատկէն, հակառակ ձեռք առնուած հետզհետէ խստագոյն միջոցներուն։ Նիհիլիսթներուն արարքը, որք երբեմն սոսկ Ռուսիոյ ներքին գործոց վերաբերեալ խնդիր մը կ'նկատուէին, այսօր քաղաքական խնդրոյ մը կերպարանքն առած են, և Նիհիլիսթներուն ամեն մէկ սպառնալիքը՝ Եւրոպայի Գործերուն վրայ մեծ ազդեցութիւն կընէ։

Բոլոր առնք կ'ցուցնեն թէ Նիհիլիսթք այսօրուան օրուանքան զօրացած են, որ օր մը չէ օր մը, և այն ալ շատ մօտ ատենէն, մեծկակ փոթորիկ մը պիտի հանեն ամբողջ երկրին մէջ։

Իրաց այս վիճակին առաջքը ի՞նչ ընելու է Չարը։

Այն հարցումը կընէ նաև Լա Րէբիւպլիք Ֆրանսէզ թերթը, հետևեալ խորհրդածութիւնն ընելով և պատասխանը տալով։

«Առանց պատճառի չէ որ, կըսէ, Ս. Բեթէրսպուրկի դաւաճանութիւնը դեռ մտքերն կ'զբաղեցնէ։ Դիւրին է մակաբերել թէ ի՛նչքան շփոթութիւն կ'տիրէ այժմ Ռուսիոյ մայրաքաղաքին մէջ։ Կ'թուի թէ Չարին կենացը դաւաճանել ուզող խաւարային դաւադրութեան անդամոց կողմանէ ամեն բան սպասելու է ; զի բան մ'ալ չը կայ զիրենք կասեցնող։

«Եթէ, սակայն, իրենց դաւաճանութիւններէն աւելի զարհուրելի բան մը կայ՝ այն ալ ռուսական իշխանութեան անկարողութիւնն է որ ինկած կ'գտնուի այդ դաւերուն առաջքն առնելու համար։ Շատ մարդիկ կ'ձերբակալէ, իսկ բուն դաւադիրներն ազատ համարձակ կ'շրջին։ Խստութիւնք և զսպողական միջոցներն զիրենք չեն վախցներ, զի Ձմրան պալատան ականին պայթիւնէն 2 օր առաջ, ինչպէս կ'հաւատեն, 40էն աւելի կասկածելի մարդիկ բանտը նետուած էին։

«Ոստիկանութեան և դաւադրաց միջեւ կատարուած այն կառամարտութեանը մէջ, միշտ այս վերջինները յաղթող կելնեն կոր, թէպէտ դիպուածն իրենց դիտումներն չ'յաջողցներ կոր։ Պէտք չէ մոռնալ թէ տարիէ մ'ի վեր է որ կառավարութիւնը ամենէն ծայրայեղ միջոցներու դիմեց դաւադիրներն ձեռք անցնելու համար, ի՞նչ ընելու է երբ ոևէ արդիւնք չեն մը ունեցած։ Տարիէ մ'ի վեր է որ Ռուսիա գրեթէ պաշարման օրինաց տակ կ'կենայ։ Զսպողական աւելի զօրաւոր միջոցներ եթէ կարենան գտնել, զայն ալ պիտի ընեն, բայց չը կայ ալ։

«Ի՞նչ եզրակացնելու է ասկէ։ Նախ սա՛ կրնայ հաստատապէս ըսուիլ որ եթէ ոստիկանութիւնը այսքան քիչ բան մը բրած է, այսուհետև ալ աւելի մեծ բան մը չպիտի կրնայ ընել։ Ոստիկանութիւնը չէ որ զՌուսիան պիտի բարենորոգէ։ Մշտնջենաւոր վիճակի մէջ զսպողութիւն 'ի գործ դնելու փորձն եղաւ, զսպողութիւնը բոլորովին անյաջող ելաւ, մինչև իսկ կրնայ ըսուիլ թէ դաւադրաց դաւաճանութեանցը աւելի սոսկալի հանգամանք մ'ընծայեց։

«Եթէ Ս. Բեթէրսպուրկի կառավարութիւնը խելացի է, իր աներեւոյթ հակառակորդացը հետ մաքառելու ուրիշ միջոցներ կ'ընտրէ։ Կ'խոստովանինք թէ մեծ սրտայուզում և զարհուրելի յառաջ եկած է այդ եղեռնական փորձէն, որու քիչ մնաց որ զոհ պիտի երթար կայսերական գերդաստանը, գիտենք թէ այսպիսի պարագայի մը մէջ, միահեծան կառավարութեան մ'արարմանցը վարժուող մտքերն՝ մարդասպանաց գլխատումն ընելու երևոյթ ունեցող ամեն բանէ ինչքան կ'գարշին։ Բայց թո՛ղ յաղթեն անգամ մ'իրենց սրտմտութեանը, և պաղ արեամբ քննեն իրաց կացութիւնը։ Երբ միջոց մ'անյաջող ելած է, պարապ բան է ասկէ աւելի ազդու միջոց մը բնտռելը։ Մոռնա՛ն թող պահ մը թէ Ռուսիոյ մէջ Նիհիլիսթներ կան, և կայսրութեան ապագային վրա՛յ թող մտածեն։

«Կ'հաւատեն թէ Ձմրան պալատան պայթումէն առաջ, Չարը մտադիր է եղեր իր ժողովրդեանը խել մը կարևոր բարենորոգումներ շնորհելու։ Կ'յուսամք թէ այս ահուր դէպքը՝ որ քիչ մնաց կեանքը պիտի բառնար իրմէն՝ զինքն իր դիտաւորութենէն ետ չդարձըներ, զի աս է ճշմարիտ դեղթափն այն յիմարական սկզբանց՝ որոց հետևանքներէն մին է այդ արքայասպանութիւնը։ Թող Չարն և իր խորհրդականք չմոռնան երկիւղիւ դաւադրութեան մ'առջև փախկոտ երևնալու, զի դաւադրութեան չէ ընելիք զիջումներն՝ այլ բովանդակ Ռուսաստանի, Ձմրան պալատան դաւաճանութեան փորձը պէտք չէ անշուշտ փութացնէ բարենորոգմանց յառաջաբերութիւնը, բայց պէտք չէ ալ նաև՝ ճնշէ, Ո՛չ ապաքէն այն ատեն ռուս ժողովուրդն ալ իրաւունք պիտի ունենայ ըսելու թէ՝ զինքն ոճրագործաց համերաշխն ու պատասխանատուն կ'նկատեն, և թէ ինքն անոնց համար կ'տուժէ։

«Կարելի է որ այս խրատները քիմքերնուն չգան այն մարդոց՝ որոց ուղղեալ է . . . կը մտածենք որ այդ մարդիկը վերջէն չըլլան ողբալու թէ ինչո՞ւ այդ ատեն օգուտ չքաղեցին։

«Ամենէն ազնուապետական երկիրներէն մին ալ Անգլիա է, բայց և այնու հանդերձ այդ երկիրը ամենէն ազատամիտ վարչութիւնը կ'վայելէ, որոյ նմանը չկայ։ Անգլիական ազնուապետականք հասկցեր են թէ՝ ազատական հոսանքին դէմ ընդդիմութիւնը օգուտ չունի, ուստի և հաստատամիտ կերպիւ բարենորոգմանց գլուխն անցան և այս կերպիւ կրցան պահպանել իրենց իշխանութիւնն ու կարողութիւնը, և տակաւին կառավարութեան կոչուելու մարդոց երկու երրորդն ալ իրենց կարգէն կ'առնուին։

«Անգլիական ազնուապետութիւնը գուշակելով թէ յեղափոխութիւններ պիտի ելնէ, ուստի և կանուխէն ընդունեց առանց յառաջ գալիք քաղաքական արդիւնքներն։ Ասոնք բարի օրինակ մը են հետևելու, և անոնք՝ առ որս անկ է՝ լաւ կընեն եթէ մտածեն ասոր վրայ քիչ մը։ Ռուսիոյ մէջ զսպողական միջոցներն մինչև վերջին ծայրն յառաջ քշեցին, մայրաքաղաքն ու գլխաւոր քաղաքներն պարզապէս ընդարձակ զինազօրաններ(գաբան) դարձուցին, ասկէ աւելի բացարձակ կառավարութիւն, աւելի բազմաթիւ և աչալուրջ ոստիկանութիւն և ժողովրդեան անդորրութեանը վրայ ասկէ աւելի հսկողութիւն չէր կրնար լինել։

«Ի՞նչ օգուտ ունեցան բոլոր այս արտաքոյ կարգի միջոցները. — Ոչինչ, և կրնայ ըսուիլ, քանի մ'ամսէ ի վեր Ռուսաց քաղաքական և ընկերային կենաց պարագայներուն մէջ ընծայած փորձառութեամբը թէ, իրերն աւելի գէշ դարձուած մը պիտի առնուն, եթէ կառավարութիւնը չդիմէ ուրիշ դարմաններու, իր այժմու բաւիղէն դուրս ելնելու համար, փոխանակ ոստիկանաց, բանտի, տարագրութեան եւ կախաղանի դիմելու։»

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Մինչդեռ ոսկւոյ հետ մեթալիք դրամին տարբերութիւնը երթալով կտրելու վրայ է, արծաթ մէճիտին տարբերութիւնն ալ երթալով կ'նուազի և յորգի ըլլալ կսկսի:

Ասոր պատճառն յայտնի է. Ցուալֆիկոյ մարտէն սկսեալ՝ տասանորդի, խաչանց և այլ տէրութեան որոց փոխարէն մեթալիք չառնուելու կասկածն ու երկիւղը՝ մեթալիք դրամին յորդը կտրելուն պատճառ եղաւ, և այս երկիւղն ալ բոլորովին անհիմն և անտեղի չէր. Հետևաբար այդ տուրքերը վճարելու համար, մեթալիքի տեղ ուրիշ դրամ մը պէտք էր, ասոր համար ալ արծաթ մէճիտէն զատ ուրիշ դրամ չկայ այսօր, զի վերջապէս ոսկի դրամով չպիտի վճարեն հարկատուրքերը.

Ուստի մինչև ցարդ ասկէ գաւառները ղրկուած մեթալիկ կամ հինգնոց դրամին տեղ, այսուհետև արծաթ մէճիտ ղրկել պէտք պիտի ըլլայ, որով և արծաթ դրամը պիտի անօսրանայ ու պակսի հրապարակին վրայ, որմէ յառաջ պիտի գայ նաև գնոյն յորգի ըլլալը:

Մէճիտի տարբերութիւնը 8էն այսօր 6 1/2ի իջած է, բայց եթէ անգամ մ'սկսի դուրս ղրկուիլ, հաշիւ կելլայ թէ արծաթ դրամն ալ ոսկւոյ հետ գլուխ առ գլուխ պիտի բանի, կամ հազիւ 1 կամ 1 1/2 տարբերութիւն մը պիտի ունենայ, մէճիտն ալ ոսկիին իբր մանրուքը կամ կտորակը համարուելով այլեւս.

Մանաւանդ թէ կ'վախցուի որ եթէ նոր արծաթ դրամ չը կոխուի, մէճիտի սով մը պիտի տիրէ ամեն ուրեք, զի ընդամենը 15 միլիոն ոսկւոյ մէճիտ դրամ կայ կոխուած, Թուրքիոյ մէջ գործի տէր բնակչաց թիւն ալ 15 միլիոն հոգի հաշուելով, երբ մէկ մարդ 1 ոսկւոյ մէճիտ պահէ ծոցը, հրապարակին վրայ մէկ հատ մէճիտ չը պիտի մնայ, և այս հաշւով ոսկիէն ալ աւելի յորգի պիտի ըլլայ:

Բայց հաւանական է որ եթէ կառավարութիւնը իրօք որոշած է մարտէն սկսեալ տուրքերուն տեղ արծաթէն զատ ուրիշ դրամ չառնուլ, հարկաւ ասկէ յառաջ գալիք արծաթ դրամին սովը և նուազութեանը առաջքն առնելու միջոցը մտածած է, և 10—15 միլիոն ոսկւոյ նոր արծաթ դրամ կոխելու է:

Միւս կողմէն փափաքելի էր որ մեթալիքն ալ փոխանակ բոլորովին հրապարակէն վերցնելու, բաւական երկար ատեն իր այժմու տարբերութեանը վրայ մնար ու շարունակէր ոսկւոյ հետ ունեցած 150 ղշ. գինը, որով հասարակութիւնն ալ իր առօրեայ և սովորական ծախուցը համար ձեռքը մանրուկ դրամ մ'ունենալով, գոնէ ոսկին ալ 150 ղշ. գնով ծախելու միջոց մը ունեցած կըլլար, մինչդեռ այսօր 1 ոսկին 1 հարիւրնոց թղթի չափ կեանք և արժէք չունի: Ասի ժողովրդեան մը համար, որ վաստակ չունի և ծախքն անհրաժեշտ է, պարզապէս կործանում ըսել է:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Լոնտրա 8 մարտ

Մոսկուայի երկաթուղւոյն վրայի դաւաճանութեան դէպքին մէջ մեղսակցութեան ամբաստանութեամբ Ռուսիոյ իբրեն յանձնուիլ պահանջած Հարթմանին նկատմամբ Գաղղիոյ կառավարութեան զայն չը յանձնելու համար տուած որոշումը՝ այս առաւօտ անգղ. թերթերն հրատարակելով գոհունակութիւն կ'յայտնեն.

Մօրնինկ-Բօսթ Պէրլինէն հետեւեալ հեռագիրը կստանայ.— «Իբրև ստոյգ կ'հաւատեն թէ Ռուսիոյ կայսրը օտար տէրութեանց պիտի առաջարկէ յատուկ յանձնաժողով մը կազմել, պաշտօն ունենալով խորհրդակցելու և հարկ եղած օրէնք մը շինելու, վեհապետաց դէմ սպանութեան կամ դաւաճանութեան յանցանօք ամբաստանեալ մարդոց յանձնուելու պայմաններուն և պարագայից վերայօք:

Հօնկ-Քօնկ 7.—Չինաստանի կառավարութիւնը պատերազմական մեծ պատրաստութիւնք կ'տեսնէ և մեծաքանակ զէնք ու ռազմամթերք կ'համբարէ: Այս սպառնական պատրաստութիւնք օտար տէրութեանց եւ գլխաւորաբար Ռուսիոյ դէմ ըլլալ կ'կարծուի.

Այս առտու հասած

Լոնտրա 8.—Անգլիական խորհրդարանը Լորտ Պիքընսֆիլտ ծանոյց թէ պաշտօնէութիւնը որոշած է խորհրդարանը լուծել Զատկին, և թէ նոր ընտիր խորհրդարանն ալ պիտի գումարի Մայիս ամսոյն մէջ.

Խորհրդարանը ետ ձգեց Անգղիոյ արեւելեան քաղաքականութեանը վրայօք Լորտ ըՍրաթէնըֆի այսօր ընելիք հարցապնդումը.

Օտեսա 8.—Պուլկարիոյ իշխանն այսօր հոս հասնելով, վաղը չոգենաւ պիտի նստի Պուլկարիա վերադառնալու:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ 11·26

Ռուպլի	37·25
Թղթադրամ	1170·00
Պղինձ	600 00

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կ'հաղորդեն մեզ թէ հայազգի մը, իր վախճանեալ եղբօրը կինը ցանկանալով զայն կնութեան կուզէ առնել, բայց քանզի մեր եկեղեցին այդպիսի բանի մը թոյլ չտար, կ'դիմէ Հասունեանց Պատրիարքարանը, իսկ նա ալ կ'մերժէ ուզուած հրամանն ու արտօնութիւնը տալ.

Հայազգին այն ատեն Հակահասունեանց դիմելով, կ'իմանամք թէ ասոնց ձեռօքն այս կիրակի օր Բերայի մէջ իր վախճանեալ եղբօրն կնոջը հետ ամուսնացեր է:

Եթէ ստոյգ է այս դէպքը, ասկէ աւելի մեծ անպատուութիւն բերող գործ մը չկրնար ըլլալ Հակահասունեան կ'ղերին համար:

Վագթ այսօր գոհութեամբ կ'ծանուցանէ թէ ի նպաստ Հայաստանի սովելոց, վեհ. Սուլթանին հովանաւորութեամբը Ազգանուէր-Հայուհեաց տալիք պարահանդէսը աւելի շքեղ եւ փառաւոր ընծայելու համար հարկ եղած պատրաստութիւնք տեսնուելու վրայ են.

Կիլիկեան ընկերութիւնն ալ իր այս կիր. աւուր նիստին մէջ, Արարատեանի կողմէն իբր պատուիրակ առաջարկեալ միացման կանոնագրութեան ծրագիրը՝ բարեփոխութեանց կարօտ նկատելով, յանձնաժողով մը կազմեր է պաշտօն տալով նմա 8 օրուան մէջ անդամակցաց առաջարկելիք բարեփոխումներն առնել և ըստ այնմ միւս ընկերութեանց յանձնաժողովոց հետ բանակցելէն յետոյ արդիւնքն ընդհ. ժողովոյ հաղորդել.

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

Պաշտօնէից ժողովն երէկ Արտ. գործ. նախարարութեան պիւճէի ծախքը նկատողութեան առնելով, 1/3 մասը զեղչել որոշեր է:

—Ռուսիոյ կայսրը մտադիր է, կըսուի, Բէթէրսպուրկի մէջ բնակեալ բոլոր օտարազգի հպատակներն դուրս հանել:

—Ստոյգ չէ այն զրոյցը թէ Թուրքօ-Հելլէնական խնդրոյն կարգադրութեանը համար Անգղիոյ առաջարկած խառն յանձնաժողովոյ կազմութեանը նկատմամբ Անգղիայէն ծանուցագիր մը ղրկուած ըլլի Բ. Դրան.

—Լրագրաց մէջ հրատարակուեցաւ թէ Ուրֆա (Եդեսիա) քաղաքը յնվ. 12/24ին ահագին հրդեհ մը պատահելով, քաղաքին մեծ մասն աւերակ դարձեր է:—Բ. Դուռն այս դէպքին վրայ տեղեկութիւն չունենալով, երէկ հեռագիր քաշեր է գործն ստուգելու համար.

—Ըսուեցաւ անցեալներն թէ Պրուսայի մօտերը տեղ մը արքունի փամփուշտարան մը պիտի շինուի: Այս անգամ այդ դիտաւորութիւնն ալ մէկդի թողուելով, որոշուեր է Չէյթին պուրնուի գործարանին մէջ շինել այդ փամփուշտարանը:

—Պայազիտի հրապարակը երէկ ալ մեծաքանակ թղթադրամ՝ այրեցաւ.

—Նիկոմիդիոյ կառավարիչ Ցէյդի պէյին դատը պետ. խորհրդոյ մէջ տեսնուած ու աւարտած ըլլալով, անպարտ ելեր է և մօտ օրէն կրկին իր պաշտօնատեղին պիտի դառնայ.

—Կոմս Քամոնտօյի մայրը Բարիզի մէջ մեռած ըլլալով, մարմինը զմռսեալ հոս պիտի բերուի, Խասգիւղի բարձունքը վրայ իր գերդաստանին յատուկ դամբանարանին մէջ թաղուելու:

—Աւստրիական ոստիկանութիւնը անձ մը ձերբակալեր է, որն որ Քամալիկեան քերց սպանման գործոյն մէջ մեղսակցութիւն ունենալ կ'կասկածուի եղեր.

—Ֆիլիպէէն երէկ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Ալէքօ փաշա Հարմանլը մեկներ է: Այս այցելութեան նպատակն է եղեր Հասքէօյի վիճակին մէջ Պուլկարաց ձեռօք տաճկաբնակ շրջագիւղ կրակի տրուած ըլլալու դէպքին վրայօք անձամբ քննութիւն մը բանալ:

—Շուէտացի հնարագէտ մը նոր գիւտ մ'ըրեր է, երկաթուղւոյ կայարանները իրարու հետ հաղորդակցութեան մէջ դրուելուն նման, նոյնպէս երթևեկող կառախմբերն ալ իրարու հետ հեռագրական հաղորդակցութեան մէջ դնելու.

—Ս. Բէթէրսպուրկէն Ցէյլի-Նիուզի ղրկուած հեռագիր մը կըսէ թէ Տօնտուքօֆ Քօրսաքօֆ իշխանը Լօրիս Մէլիքօֆ զօրապետին տեղ՝ Խարքօֆի կառավարիչ պիտի անուանուի.

—Գանձային բարւոքմանց յանձնաժողովոյ թարգման եւ քարտուղար Պաղտասեան Պօղոս էֆ. և Տիրան էֆ. 2րդ կարգի պաշտօնավարութեան Միւթէմայիզի աստիճան ստացեր են:

—Հելլենական դեսպան Պ. Ֆօնտուրեօթի այս կիր. օր Դըռան պատասխանագիր մ'ուղղեր է, Թուրքօ-Հելլենական սահմանագլխոց խնդրոյն վրայօք, յորում յայտնելով թէ Դրան կողմէն նորոգ ցոյց տրուած սահմանագիծը՝ Քոնկրէի Ժողովատենագրութեան նշանակած գծէն մեծապէս կ'տարբերի, Ռուսիա և Հելլենական կառավարութիւնն ալ չկրնար այդ հիման վրայ բանակցութիւնք շարունակել, որով և ստիպուած է Եւրոպական տէրութեանց միջնորդութեանը դիմելու:

—Արդարութեան գործոց պաշտօնէէն փաստաց կուսակալներուն ղրկուած հրամանագիր մը կ'պատուիրէ թէ, մայրաքաղաքիս մէջ կազմուելիք խառն յանձնաժողովոյ որոշմանը առանց սպասելու, առժամանակեայ քաղաքային դատավարութեան և պատժական օրինաց տրամադրութիւններն տարազգի հպատակաց համար ալ գործադրելի են:

—Այս անգամ նորէն առաջարկութեան ծրագիր մը տրուեր է Դրան, որ ժէթզլի վիճակահանութեան դրութիւն մը հաստատելու պայմանաւ 200 հազար ոսկի փոխ տալու կառավարութեան: Սոյն ծրագիրը յատուկ յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ քննուած լինելով՝ ընկալելին ալ պաշտօնէից ժողովոյ մատուցուելու վրայ է եղեր:

—Սեբաստիոյ կուսակալ Հազզը բաշա յառաջիկայ ուրբաթ օր աւստ. շոգենաւով իր պաշտօնատեղին պիտի մեկնի:

—Վլանկա հայ նպարավաճառ մը կիրակի օր մէթալիքով 110 փրյ հօխան հաց ծախած ըլլալով, քաղաքապետութեան գործակալէն կ'բռնուի և 6 1/2 մէճիտ տուգանք կ'վճարէ:

ԱԶԳ.

Կիլիկեան ընկերութեան Գործադիր Ժողովը Այնթապու ազգային վարժարանին համար լեզուագէտ հմուտ դասատուի մը և վարժուհւոյ մը պէտք ունի: Յանձնառուն պէտք է ամուսնացեալ, և իր կինն ևս վարժուհի լինելու կարող անձ լինի: Ընկերութիւնս պատրաստ է, ըստ արժանեաց, 12-16 օսմ. ոսկի վճարել ամսական:

Ա. ԱԶԱՏԱԽՈՀԵԱՆ

Քննադատութիւն և Հայ
քննադատք
Գրականութիւն և Հայ Մամուլ
ի Կ. Պոլիս

Արամեան Մաքուր տպագ.

րութեամբ 80 երեսէ բաղկացեալ այս տետրակն ընդարձակ փիլիսոփայական բառարանի Նախաբանին առաջին մասն է, որ իմաստասիրական տեսակէտով ակնարկ մը կ'պարունակէ Գրադատութեան և Գրականութեան վրայ՝ վարժարանաց զարգացեալ աշակերտք ալ կրնան մեծապէս օգտիլ սոյն գրքին ընթերցումէն, որ արժած 5 դահեկան կ'վաճառուի Պոլսոյ և Բերայի գրավաճառաց քով:

—

Երկու Բանախօսութիւն

Ա. ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ — ԳՈՒԹ
Բ. ԳԵՂԵՑԻԿՆ — ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏՔ

Ռ. Ց. Պէրպէրեանէ

Սոյն 90 երեսէ բաղկացեալ մատենիկին մէջ «Առաջին Տերեւք»ի Հեղինակն, երբ բանաստեղծ՝ գողարիկ լեզուաւ, և երբ դաստիարակ՝ հետախոյզ ոգւով կ'բացատրէ և կ'հաստատէ Գթոյ և Գեղեցիկ զգացումներուն ազգին մէջ զարգացման պէտքն:

Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Սէնթ Ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Դ. Ղուկասեան գրքատունը, կ'գտնուի նաև ուրիշ գրավաճառաց քով.

Գին 5 ղր. արծաթ

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Ս. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ
10 Եիւքսէք-Գալտըրըմ Բերա

Այս թղթավաճառանոցին մէջ կ'վաճառուին ամեն տեսակ գրի ու գծագրութեան վերաբերեալ Պիտոյք խիստ չափաւոր գներով:

Թղթավաճառանոցս յատկապէս դպրոցատարց, դպրոցականաց ու ազգ. ընկերութեանց ուշադրութեանը կը ներկայացնեմք:

—

ՄՕՐԻՒ
ՁԿԱՆ ԻՒՂ

—

Նորվէկիայէն դեռ նոր հասած է ճշմարիտ Մօրիւ ձկան իւղի թարմ վաճառք մ'ծախուի թէ մեծ և թէ մանր քանակութեամբ: Հասարակութիւնն այս իւղն աներկբայ թէ ճշմարիտ արտադրութիւնք և թէ զոյն աժան գինով առած ըլլալու օգուտը կունենայ, զի այս իւղը երած տեղէն ուղղակի հոս ղրկուած է:

Դիմել առ ՊՊ. Ս. Ժ. Բէրթէն ընկ. — Զէմպիլէքճի փողոց, թիւ 14. — Ղալաթիոյ Մաքսատան մօտ

ղինքը տեսնելու . . .

Այդ մասին կատարեալ իրաւունք ունիք, բամբիշ, պատասխանեց Պիօ, որ իր պաղարիւնութիւնն ալ ետ ստացած կ'ղանէր, — երբ որ Պ. Րօմէ նորէն հոս գալու ըլլայ . . .

—Դուն չես մի գիտեր երեօրս ուր ըլլալը, հարցուց Սէնթ զայրացմամբ մը:

—Բայց բամբիշ . . . կակազեց ծերունի դրնապանը, — ես այնքան մեծ վախ ունէի որ աւելի ձախորդ լուր մը կ'առնեմ . . .

Սէնթ աչքերը սրբեց և չկշտակի Պիօյի երեսը նայեցաւ, ապա դարձաւ դէպ ի Մինեօն.

—Դուք շատ մեծ բարեկամութիւն ըրիք ինծի, ըսաւ դեռահաս բարեկամուհւոյն՝ սրտաձեռքը բռնելով, զոր մեղմիկ մը սեղմեց, —եթէ դուք չըլլայիք, կարծեմ թէ այս ատաժանելի սպասման տառապանքը տակ ընկճելով պիտի մեռնէի . . . Բայց, օրիորդ . . . բայց, իմ սիրելի բարեկամուհիս . . . հիմայ կուզեմ որ առանձին խօսակցիմ մեր ընտանեաց այս միակ բապաստաւորին հետ.

Մինեօն թեթև մը համբուրեց Սէնթի ճակատը.

—Ես ալ կ'ուզէի արդէն մեկնիլ, ըսաւ զգայունութեան և կայտառ զուարթութեան գեղաւքինչ զուգախառնութեամբ մը, —բայց նորէն գալու պայմանաւ . . . իմացի՞ք.

—Իմացիմ, կրկնեց Սէնթ, իր համբոյրն իրեն վերադարձնելով:

Մինեօն դրնէն դուրս ելաւ, Պիօ սրտազգած հայեացքով մը ետևէն նայեցաւ:

Ով որ զՄօլլըբրէ կ'սիրէր՝ սիրելի էր իրեն:

Սէնթ և Պիօ առանձին մնացին:

Մանկամարդ աղջիկը վարկեան մը լուռ կեցաւ,

Աստուա՛ծ իմ . . . այս մէկ ծառա՞յն ալ շատ տեսար իրենց, որ երբեմն այնքան շատ ունէին . . . Խեղճս ինծի՛ թող. Աստուա՛ծ իմ, և հոգիս ա՛ռ երբ այլևս ինծի պէտք մը չունենան . . .

Րօմէ բռնեց ծերունի Պիօյի ձեռքը և իր ձեռացը մէջ սեղմեց:

—Դուք շատ արժանաւոր սրտի տէր մէկն էք, պարո՛ն Պիօ, ըսաւ սրտայուզեալ ձայնիւ մը, —բայց արիացէ՛ք, սի՛րտ առէք . . . ձեր տէրը կրնա՛յ ալ մեռնիլ . . . իսկ այսօր կապրի կոր, դուք ա՛ն նայեցէք . . . Գալով ձեր զարմացմանը, ատոր պատճառը չեմ կրնար հասկնալ, և չեմ ալ կրնար բացատրել այդ զարմացումնիդ . . .

Րօմէ տակաւին չէր գիտեր թէ Կասթօնը՝ մարգիզ տը Մօլլըբրէ էր . . .

—Բայց . . . շարունակեց, —այլևս վտանգին առաջքը կրնայ առնուլ, մինչդեռ եթէ մենամարտութիւնք . . .

—Ո՛հ, գոչեց Պիօ ընդմիջելով զանի, —որդին իր նախահարց սիրտը ունի . . . իր և իր թշնամւոյն միջև՝ միակ իր սուրն ընտրեց, այնպէս չէ՞:

—Եւ արիաբար ալ պաշտպանեց զինքը, կ'երդնում որ, պարոն Պիօ . . . Հիմայ, կ'աղաչեմ ձեզի, իր քոյրը հոգացէ՛ք, որ կ'սպասէ ու կ'տառապի . . . Ես այդ մարգիզին հասցէն ու բնակարանն ուր ըլլալը գիտեմ . . . իր ապարանքէն կ'գամ կոր հիմայ . . . Այս առտուընէ ի վեր չէ երևցեր . . . Բայց իր տունն ալ ըլլայ՝ ուրիշ տեղ ալ, անպատճառ զինքը պիտի գտնեմ, պարոն Պիօ, պիտի գտնեմ Կասթօնը՝ որ իմ բարեկամս է, ինչպէս որ ձեր զաւակն է . . . Խօսք կ'տամ ձեզի . . . կ'երդնում ձեզ:

—Աստուա՛ծ լսէ ձայնդ, մրմնջեց Պիօ, —և օրհ.

Մէրճանը իմամ-Ալի խանի վերի յարկը Թիւ 20 սենեակի մէջ ամէն օր Տաճկերէն և Ֆրանսերէն լեզուաց ինչպէս նաև Թուաբանութեան և Տոմարականութեան դասաւանդութիւններ կ'լինին որոշեալ ժամերու մէջ : Նոյն սենեակը նաև յանձն կառնու պատրաստել տաճկերէն եւ Ֆրանսերէն լեզուներով ամեն տեսակ պաշտօնական և ոչ-պաշտօնական գրութիւնք, զոր օրինակ խնդրագիր, Բողոքագիր, Տեղեկագիր, Նամակ ևլն։ Արգոյ ազգայինք յիշեալ սենեակը դիմելով կրնան ապահով լինիլ թէ' դասատուութեան և թէ միանգամայն վերոյիշեալ գրութեանց վերաբերութեամբ փոյթ եւ խնամ, ինչպէս նաև բանաւոր եւ գոհացուցիչ պայմաններ պիտի գտնեն նոյն տեղ։

Յակոբ Յ. Աբրահամեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌ ՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Պատմական Աշխարհագրական և
Դիցաբանական Ցուցակ Անուանց
Յաւելեալ Հայկական յատուկ
անուանք

Աշխատասիրեաց Ն. Ճիվանեան
Տէր և Հրատարակիչ Վ. Մարգարեան

Ճիվանեան Նշան էֆ.ի աշխատասիրութիւնն եղող այս գիրքը որ, 8-900 երեսէ բաղկացեալ է, ազգային գրականութեան մէջ մինչեւ ցարդ կեցած պակաս մը կը լցնէ։

Կեդրոնատեղին է Մարգարեան գրատունը ի Մէրճան. կ'գտնուի նաև ամէն գրավաճառաց քով. գին 10 Ֆրանք։

—•—

ԳԻՏԵԼԻՔ ՈՒ ՊԱՐՏԻՔ ՏՂՈՑ

Բազմորդիւն Մամուրեան էֆ.ի աշխատասիրութեամբ Իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն ի լոյս ընծայեալ 248 երեսէ բաղկացած պատուական գիրք մ'է, որ կրնայ հեղինակին ասկէ առաջ հրատարակած «Նոր ընթերցարանին» լրացուցիչ մասը համարուիլ և Ծաղկոցի Բ. դասի աշակերտաց ծառայել։ Սոյն գործը՝ բաց ի ամենակարևոր գիտելիքներէ կ'պարունակէ նաև այնպիսի նիւթեր որք ազգ. մանկտւոյն սրտին մէջ ի մատաղ հասակէ հայրենասիրական զգացումներ կը ներշնչեն։

Կը ծախուի Եէնի Ճամի Զինճիրլիլէր ճատտէսի, Թիւ 2, Ռ. Գուկասեան գրատունը, գին 1 1/2 ֆրանք

—o—

ՀԱՄԱՌՕՏ
ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Հրատարակիչ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Սոյն կարևոր և օգտակար գրքոյկը, որ թէ' ի պէտս վարժարանաց և թէ առանձինն ուսանողաց կրնայ միանգամայն ծառայել, յստակ բացատրութեամբ, 130 փայտատիպ պատկերօք ճոխացեալ և 140 երեսէ բաղկացեալ ընտիր դասագիրք մ'է, գինն է կէս արծաթ մեճիտ, (գաղղ. բնագրին գինն ըլլալով 5 ու կէս ֆր.)

Կ'գտնուի Կ. Պոլիս Սուլթան-Համամ Խասս էֆ. խան Թիւ 17, Նշան էֆ. Կ. Պէրպէրեանի փորագրատունը և բոլոր գրավաճառաց քով։

—o—

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին բուսեղէններէ բաղադրուած ըլլալով թէ' ներսէն և թէ' դուրսէն կը գործածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ շուտով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է։

Ամեն տեսակ Քովի, Ըստամոքսի, մէջքի կամ ձգիքներու ցաւեր ու նաև Թանչք, Քօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւններ ունեցողները այս դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով։ Կէս գաւաթ ջուրի մէջ, գիր ապուրի մը դդալէն աւելի շաքար, վրան լեցուր անուշի դդալ մը Փանասէ աղէկ մը խառնէ ու խմէ։

Կոկորդի հիւանդութեանց, և Ուռեցքի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ երկու անուշի դդալ այն բաղադրութենէն խմէ։ Յօդացաւի, Ռիւմաթիզմի, Ոտքի ցաւի, Ստամոքսի ու տեսակ տեսակ կռնակի ցաւերու համար դուրսէն փանասէ քսելով աղէկ մը շփելու է։ Ակռայի ցաւի համար քիչ մը բամպակ փանասէի մէջ թաթխելով ցաւած ակռային վրայ դնելու է։

Ամեն տեսակ երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փանասէ քսել հարկ կըլլայ, եթէ քիչ մըալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կըլլայ։

Մարմնոյ այրուած կամ ճմլուած տեղերը բժշկելու համար վտանգը պատահածին պէս փանասէէն վրան աղէկ մը լեցնելու է։ Դանակով ևլն. կտրուած վէրքերը բժշկելու համար՝ արիւնը չորցած շուտով մը վէրքը կապելու և կապին վրայէն փանասէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը Թրջի։ փանասէն նաև արեան շրջանը կարգադրէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացնէ։

Այս դեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօրէն գրել աւելորդ կը համարիմք, գործածողները զայն միշտ կը գովեն, ուզողը կրնայ անձամբ փորձել. գինն աժան է։ Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը որ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ

Ղալաթիա ԲՇ. 25 Փետր.

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ

Բաց		11 27
Ցած գին		11 26
Բարձր գին		11.27
Գոց		11 27
Թղթադրամ	բաց	1140 00
	ցած	1105 00
	բարձր	1159.00
	ժամը 11	1150 00
Ռում. Երկաթուղի		37 50
Պղինձ		600.00

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ

(Օսմ. ոսկի 100 առ 1 հաշուով)

Անգղ. ոսկի	110.06
Գաղղ. »	87.20
Ռօլ	90 04
Քրըմեց	81.32
Հինգնոց	4[illegible].00
Մէթալիք	43.00
Ճերմակ մէճիտ	60.30

նէ՛ գծեղ:

—Ատեն մի՛ կորսնցնէք, ըսաւ Ռոմէ, —գացէ՛ք, վստահացուցէ՛ք օրիորդ Սէնթը թէ բան մը, վտանգ մը չկայ . . . և զինքը մխիթարելով միանգամայն . . . ըսէ՛ք իրեն թէ ես եկած եմ. . . անունս տուէ՛ք իրեն . . . նա գիտէ թէ ինչքա՛ն կ'սիրեմ իւր եղբայրը . . .

Պիօ դուրս ելաւ խուցէն, ուր նստաւ Ռոմէ:

Աջակողման յարկին սանդղէն վեր ելած ատեն, ծերունի Պիօ կ'ըսէր ինքնիրեն,

—Աս աղէկ նշան է . . . որ Մայրբրէ իւր դժբաղդութեանը մէջ բարեկամ մը գտած է . . .

Սանդղին վերջին ոտքը հասնելուն, յանկարծ կանգ առաւ։

Ի՞նչ պիտի ըսէր Սէնթի:

Տաժանելի և դժուարին բան մ'եղաւ ասի բարեսիրտ Պիօյի, որ չէր կրնար երբէք սուտ խօսիլ:

Իսկ Սէնթի, ինչպէս նաև Կասթօնի, այս երկու պաշտելի զաւակաց վրայ ունեցած սէրն ու անձնուիրութիւնը՝ թօթափեցին յինքենէ իւր մտաց այդ ծանրանդամուկ ընդարմացումը։ Հասկցաւ իւր կատարելիք դերը, թերևս ամենէն նուրբ և սրամիտ խելացիէ մը աւելի:

Երբ ներս մտաւ սենեկէն, իւր անկեղծ դէմքը ուրախութիւն կ'արտայայտէր։

—Աչքդ լո՛յս, ըսաւ, օրիորդ Սէնթ բարի լուր...

Սէնթ նստեր էր Մինեօնի քովը, որ օրն ի բուն բնաւ չէր զատուած անկէ :

Շտկուելով վեր ելաւ, իւր վաստակաբեկ և դեղնած դէմքը պայծառ ուրախութիւն մը փայլեցաւ յանկարծ։

—Կասթօ՛նը . . . կակազեց։

—Ա՛հ բայց . . . ըսաւ Պիօ կտրուկ կերպիւ մը,

—Հիմայ այս վայրկենիս անմիջապէս պիտի չտեսնես զանի . . . Պ. Ռոմէ . . . սա բարեսիրտ երիտասարդը . . . հիմայ անոր քովէն կ'գայ . . . Պ. Ռոմէի վրայ վստահութիւն ունիք թերևս . . . և գիտէք հարկաւ թէ ինչքան կ'սիրէ եղբայրնիդ . . .

—Ռոմէ՛ . . . կրկնեց Սէնթ կարմրելով. —Ա՛հ, այո՛ . . . գիտեմ որ շատ կ'սիրէ զԿասթօն . . . բայց Կասթօ՛նը . . . Կասթօ՛նը . . . ինչո՞ւ համար չվերադարձաւ չեկաւ . . .

Մինեօն ալ իւր սիրուն գլուխը դէպ յառաջ երկընցուց, ինքն ալ Սէնթի չափ անհամբերութիւն զգալով տրուելիք պատասխանն իմանալու։

—Բայց գիտէ՛ք որ, պատասխանեց Պիօ, —Մէկը երբ մենամարտութեան կ'մտնէ, առանց քիչ շատ գէշութիւն մը կրելու դուրս չելներ . . .

—Վիրաւորուե՛ր է . . . գոչեցին երկու դեռահաս աղջիկներն միաբերան։

Եւ Սէնթ՝ դալկանալով՝ յուսաբեկ ընկաւ անկողնոյն աթոռը։

—Ա՞դ ինչ է, ըսաւ Պիօ, մեր օրիորդը զիս կ'ճանչէ՞ թէ ոչ. Ո՞չ ապաքէն բարի լուր ըսի . . . եթէ մեր պարոնին վտանգ մը պատահած լինէր . . .

—Բայց ինքն ու՞ր է . . . ո՞ւր է . . . գոչեց Սէնթ:

—Երկու կամ երեք օր հանգիստ պիտի առնու, այս է ահա գործը, պատասխանեց Պիօ, —եթէ հօս բերուիլ ուզուէր, կառքին շարժումը իր վէրքը կրնար գէշցնել . . .

—Ասի շատ ճշմարիտ է, ըսաւ Մինեօն, —Ցաւկօն Ճէզայիրի մէջ քիչ մնացեր է որ ոտքը պիտի կորսնցնէ եղեր հիւանդանոցը հանդարտ կենալ չուզելուն համար։

—Բայց ես զինքը տեսնել կուզեմ անպատճառ, կրկնեց Սէնթ, —եթէ ինքը չկրնար, ես պիտի երթամ